

PRIJEDLOG

**PLAN I PROGRAM
OBUKE ZA SESTRINSTVO U OBLASTI
MENTALNOG ZDRAVLJA**

septembar 2011. god.

PRIJEDLOG

**PLAN I PROGRAM
OBUKE ZA SESTRINSTVO U OBLASTI
MENTALNOG ZDRAVLJA**

Ovaj materijal je pripremljen u okviru Projekta mentalnog zdravlja u Bosni i Hercegovini koji financira Švicarska agencija za razvoj i saradnju u Bosni i Hercegovini (SDC)

septembar 2011. god.

Uvod

SESTRINSTVO U OBLASTI MENTALNOGA ZDRAVLJA

Sestrinstvo u oblasti mentalnog zdravlja se bavi promocijom, prevencijom, tretmanom i zbrinjavanjem lica svih uzrasta oboljelih od mentalnih bolesti i njihovih posljedica.

Uprkos postepenom i stalnom poboljšanju zdravstvene zaštite i uvjeta života u mnogim zemljama širom svijeta, duži životni vijek i veći privredni razvoj sa sobom su donijeli povećanje broja ljudi oboljelih od mentalnih poremećaja (SZO 1998).

To sada predstavlja veliko opterećenje za resurse zdravstvene zaštite širom svijeta, pa je od ključnog značaja da države razviju politike i strategije za primjenu mjera kako bi riješile ovo pitanje.

Svjetska zdravstvena organizacija ulaže mnogo napora da, sarađujući sa svojim članicama, unaprijedi mentalno zdravlje stanovništva. U svojim preporukama SZO stavlja naglasak na potrebu prilagođavanja obrazovanja i edukacije zdravstvenog osoblja u mentalnom zdravlju.

Zbog toga je Bosna i Hercegovina donijela svoje politike u mentalnom zdravlju i strategije za primjenu tih mjera kako bi riješila to pitanje i poboljšala razumijevanje mentalnih poremećaja, te razvoj djelotvornih usluga radi smanjenja morbiditeta, invaliditeta i mortaliteta kao posljedica mentalnih poremećaja.

Reforma mentalnog zdravlja nalaže novi koncept zaštite mentalnog zdravlja u zajednici, što podrazumijeva i edukaciju medicinskih sestara, njihovu samostalnost, veće obaveze i odgovornosti, kao i ravnopravnost u multidisciplinarnom timu.

U preporuci SZO za 21. vijek kaže se da svaka zemlja – članica mora omogućiti svojim profesionalcima optimalno mjesto rada, dobru edukaciju, djelotvorno vođenje i istraživanje.

Medicinske sestre u mentalnom zdravlju u zajednici predstavljaju osnovni profesionalni profil u ovom polju, a održivost i kvalitet usluga mentalnog zdravlja u zajednici često ovise o nivou kvaliteta njihovog rada.

Stručnost za obavljanje profesije može se postići samo ako sestrijski kadar bude posvećen učenju tokom cijele svoje karijere. Obrazovni program iz oblasti mentalnog zdravlja predstavlja nadogradnju općeg sestrijskog obrazovanja.

Bitan element u okviru ovih usluga predstavlja osiguranje adekvatnog i obrazovanog sestrijskog kadra. Medicinske sestre/tehničari zahtijevaju postojanje razvijene baze znanja u pogledu tehnološke i zdravstveno-njegovateljske dimenzije sestrijskog poziva u oblasti mentalnog zdravlja, a moraju posjedovati i znanja koja im omogućavaju da donose odgovarajuće kliničke odluke, i pojedinačno, i kao punopravni članovi multidisciplinarnog tima zdravstvene zaštite.

Adekvatno educirane medicinske sestre/tehničari predstavljaju osnovni uvjet za pružanje savremenih i efektivnih usluga u oblasti mentalnog zdravlja. Medicinske sestre u oblasti mentalnog zdravlja svakodnevno imaju direktan kontakt sa korisnicima usluga mentalnog zdravlja i njima bliskim licima. Zbog toga, medicinske sestre/tehničari zaposleni u oblasti mentalnog zdravlja moraju posjedovati širok dijapazon znanja i vještina kako bi bili osposobljeni da uspostave povjerenje, procijene potrebe svakog lica, te planiraju i provode tretman sve do evaluacije ishoda tretmana.

PLAN I PROGRAM ZA STALNO STRUČNO USAVRŠAVANJE MEDICINSKIH SESTARA/TEHNIČARA U OBLASTI MENTALNOGA ZDRAVLJA

Plan i program obuke medicinskih sestara u oblasti mentalnog zdravlja predstavlja modifikaciju Plana i programa obuke za sestrinstvo u oblasti mentalnog zdravlja Svjetske zdravstvene organizacije.

Ciljevi

Ciljevi ovoga plana i programa obuke su:

- pruži stimulativno obrazovno iskustvo;
- pruži obrazovni okvir koji će podstaći polaznike da razviju svoje analitičke i kritičke vještine;
- razvije sposobnosti polaznika da na analitički način odgovori na promjenljive potrebe u pogledu zaštite mentalnog zdravlja;
- razvije kritičku svijest polaznika o relevantnim rezultatima istraživanja i podstakne integraciju tih rezultata u praksu sestrinstva u oblasti zaštite mentalnog zdravlja;
- razvije znanje polaznika i njihovo razumijevanje mjera zdravstvene politike i sistema relevantnih za razvoj i pružanje usluga zaštite mentalnog zdravlja, kao i utjecaj tih mjera i sistema na stanovništvo;
- pruži vođstvo koje odgovara kontekstu sestrinstva u oblasti zaštite mentalnog zdravlja koje se zasniva na znanju i razumijevanju relevantnih teorija sestrinstva, te socijalnih teorija i konceptualnih okvira;
- doprinese evaluaciji sestrijskih usluga u oblasti zaštite mentalnog zdravlja koje se pružaju stanovništvu.

Sadržaj

Sadržaj učenja podijeljen je u devet modula:

- MODUL 1** Uvodni modul - pojmovi, praksa i teorija
- MODUL 2** Sestrinstvo u oblasti mentalnoga zdravlja I.
Razumijevanje mentalnoga zdravlja i mentalne bolesti
- MODUL 3** Upravljanje informacijama i istraživanje
- MODUL 4** Sestrinstvo u oblasti mentalnoga zdravlja II.
Evaluacija i interveniranje
- MODUL 5** Donošenje odluka
- MODUL 6** Sestrinstvo u oblasti mentalnoga zdravlja III.
Vođenje slučaja i kolaborativna praksa
- MODUL 7** Liderstvo i upravljanje resursima
- MODUL 8** Sestrinstvo u oblasti mentalnoga zdravlja IV.
Politika i propisi
- MODUL 9** Sestrinstvo u oblasti mentalnoga zdravlja V.
Specijalistički modul

U daljnjem tekstu dat je pregled plana i programa, kao i opis modula od kojih se on sastoji. Treba imati na umu da će se jedan broj koncepata i predmeta uvedenih u jednom modulu ponovo javiti i razraditi u narednim modulima. Dok stječu znanje i iskustvo, polaznici i polaznice će biti u stanju da te koncepte i predmete posmatraju sa različitih tačaka gledišta, kao i da dodatno razviju svoje već postojeće znanje i iskustvo.

MODUL JEDAN

Naslov: *Uvodni modul*

Trajanje: *2 sata*

Adaptirala: *prof. dr Gordana Tešanović*

KRATAK PREGLED SADRŽAJA MODULA

Ovaj modul služi polazniku/ci kao uvod u ključne pojmove koji predstavljaju okosnicu Plana i programa obuke za sestinstvo u oblasti mentalnog zdravlja. Ovaj pristup će podstaći polaznike/ce da nadograde, integriraju i prošire svoje postojeće znanje, vještine i iskustva korištenjem novog znanja i iskustava koje će steći pohađanjem programa obuke.

Strategije nastave i učenja će podsticati medicinsku sestru/tehničara da se upozna sa kolegama i kolegicama polaznicima i sa njima podijeli svoje stručno znanje i iskustva. Također će se istražiti i vrijednost debate o relevantnosti teoretskog konteksta za praksu sestinstva u oblasti mentalnog zdravlja.

PLAN RADA

- Medicinska sestra/tehničar u oblasti mentalnoga zdravlja – mjesto i uloga
- Tipični scenariji pružanja njege
 - Procjena potreba pacijenta
 - Procjena potreba porodice
 - Procjena potreba zajednice
- Plan i program utemeljen na stručnosti i istraživanju
 - Sestrinski proces
- Timski rad
- Stalno stručno usavršavanje/doživotno učenje

ISHODI UČENJA

Pošto uspješno završe ovaj modul, polaznici/ce će biti informirani o:

- načinima na koje postojeće znanje i iskustva mogu da utječu na novo znanje i vještine neophodne za praktičan sestrinski rad u oblasti mentalnog zdravlja;
- procesu sestrinske njege;
- strategijama nastave i učenja koji mogu biti adekvatni za obrazovanje medicinskih sestara/tehničara, pacijenata i njihovih porodica/staratelja;
- analitičkim i kritičkim pristupima diskusiji i konstruktivnoj debati o pitanjima sestrinstva;
- doživotnom učenju i stalnom stručnom usavršavanju.

MODUL DVA

Naslov: *Sestrinstvo u oblasti mentalnoga zdravlja
Razumijevanje mentalnoga zdravlja i mentalne bolesti*

Trajanje: *2 sata*

Adaptirala: *prim. mr sci. dr Milka Dančević - Gojković*

KRATAK PREGLED SADRŽAJA MODULA

Cilj ovog modula je da se nadgrade, prošire i razviju znanje, vještine i stavovi stečeni tokom inicijalnog obrazovanja polaznika/ca za sestrinsku njegu oboljelih od mentalnih bolesti. Naglasak će biti stavljen na biološke, psihološke, socio-demografske i duhovne utjecaje statusa mentalnog zdravlja stanovništva i njihove posljedice na djelotvoran praktičan sestrinski rad u oblasti mentalnog zdravlja. Epidemiologija i uzroci mentalnih bolesti bit će proučeni, a mentalno zdravlje i mentalna bolest će biti analizirani u širem kontekstu zdravstvene zaštite. Također će se steći razumijevanje mentalne bolesti sa tačke gledišta pacijenta.

Ovaj modul će se realizirati na univerzitetu, odnosno u okviru institucije ekvivalentnog nivoa.

PLAN RADA

- Pojmovi mentalnog zdravlja:
- Definiranje mentalnog zdravlja i mentalne bolesti
- Epidemiologija – incidenca, prevalenca, morbiditet, invaliditet i mortalitet
- Status mentalnog zdravlja stanovništva
- Socio-demografski utjecaji i indikatori mentalnog zdravlja i mentalne bolesti

- Mentalno zdravlje i javno zdravlje
- Nejednakosti u zdravlju
- Kampanje koje država i dobrovoljni sektor vode u oblasti mentalnog zdravlja

- Biološki, psihološki i duhovni utjecaji na mentalno zdravlje i mentalnu bolest
- Tačka gledišta pacijenata i pružalaca njege o mentalnom zdravlju („proživljeno iskustvo“)
- Grupe koje se bave specijaliziranim uslugama u oblasti mentalnog zdravlja
- Pružanje usluga: javno, dobrovoljno, privatno i na bazi grupa samopomoći
- Kulturna osjetljivost u pogledu pitanja mentalnog zdravlja i njege

ISHODI UČENJA

Pošto uspješno završe ovaj modul, polaznici/ce će biti u stanju:

- opišu i razmotre epidemiologiju mentalne bolesti na nivou stanovništva;
- pokažu razumijevanje široke lepeze faktora koji mogu imati utjecaj na mentalno zdravlje i mentalnu bolest;
- pokažu razumijevanje mentalne bolesti sa tačke gledišta pacijenta i porodice/pružaoca njege;
- opišu na koji način djeluju dostupnost usluga, društvena isključenost, stigmatizacija i diskriminacija;
- na kritički način procijene različite sisteme podrške pacijentu/porodici/pružaocu njege u okviru javnog, privatnog i dobrovoljnog sektora;
- prepoznaju pojam „nejednakosti“ u zdravlju;
- zagovaraju pozitivne stavove i ospore negativne diskriminatorne stavove prema korisnicima usluga mentalnog zdravlja i njihovim porodicama, odnosno pružiocima njege.

MODUL TRI

Naslov: *Upravljanje informacijama i istraživanje*

Trajanje: *2 sata*

Adaptirala: *Ivanka Franjić, dipl. med. sestra i dipl. menadžer u zdravstvu*

KRATAK PREGLED SADRŽAJA MODULA

Ovaj modul će polaznicima/cama omogućiti da prodube znanje o primijenjenim aspektima upravljanja informacijama i istraživanja. Gradivo će im omogućiti da razviju razumijevanje o pristupima upravljanju informacijama i postupku istraživanja, etičkim pitanjima u vezi sa dobijanjem informiranog pristanka učesnika u istraživanju, povjerljivost i sigurnost podataka, kao i saopćavanje rezultata značajnih za praktičan rad. Komponenta istraživanja bit će posebno usredsrijeđena na studije i dokaze koji doprinose stjecanju znanja na polju sestrinstva u oblasti mentalnog zdravlja.

PLAN RADA

- Izvori/ vrste informacija, saznanja i dokazi
- Analitičko i kritičko razmišljanje, kritička procjena i konstruktivno ispitivanje praktičnog rada
- Istraživački proces, osmišljavanje i metode istraživanja
- Osnove statistike – interpretiranje demografskih i statističkih podataka, sumiranje podataka i izvođenje zaključaka
- Prepoznavanje i mjerenje ishoda
- Upravljanje informacijama i informacione tehnologije
- Osnovni/ minimumi setova podataka
- Etička pitanja, povjerljivost i sigurnost podataka/ evidencije

ISHODI UČENJA

Pošto uspješno završe ovaj modul, polaznici/ce će biti u stanju da pokažu sposobnosti da efikasno:

- analiziraju različite izvore informacija i adekvatno ih primijene u praksi;
- traže i tumače relevantne statističke podatke i istraživanja značajna za sestrinstvo u oblasti mentalnog zdravlja;
- određuju mjerive ishode za praktičan sestrinski rad;
- vode tačnu, jasnu i ažurnu evidenciju;
- čuvaju povjerljive podatke;
- koriste znanje i informacije stečene praktičnim sestrinskim radom na etički način.

MODUL ČETIRI

Naslov: *Sestrinstvo u oblasti mentalnoga zdravlja II.
Evaluacija i interveniranje*

Trajanje: *12 sati*

Aadaptirale: *prim. mr sci. dr Milka Dančević-Gojković i
Magbula Grabovica, dipl. med. sestra*

KRATAK PREGLED SADRŽAJA MODULA

Cilj ovog modula je da omogući polazniku/ci da stekne šire znanje i razumijevanje čestih mentalnih problema i da to primijeni u praksi, pokazujući pri tome pozitivne stavove prema pacijentima i njihovim porodicama i uključujući ih, gdje god je to moguće, u donošenje odluka o njezi.

Polaznik će, također, razviti i vještine terapijske komunikacije, naprimjer, u pogledu vođenja intervjua, ostvarivanja kontakta, procjene, izrade i evaluacije plana njege i upravljanja emocijama.

PLAN RADA

- Pojmovi mentalnog zdravlja:
 - Društveno i medijsko predstavljanje
 - Stigmatizacija, diskriminacija i izolacija lica sa mentalnim poremećajem i njihovih porodica
- Praktičan rad bez diskriminacije i sa osvrtom na kulturne činioce:
 - Specifični činioci i potrebe u vezi sa spolom i pripadnošću etničkoj, odnosno ugroženoj grupi
 - Stres i profesionalno sagorijevanje
- Promoviranje mentalnog zdravlja:
 - Ključni koncepti i modeli
 - Činioci koji poboljšavaju, odnosno pogoršavaju mentalno zdravlje

- Vještine intervjuiranja i odnosa sa ljudima:
 - Vještine vođenja intervjua
 - Verbalne i neverbalne vještine
 - Terapijska komunikacija
 - Vještine stvaranja terapijskog odnosa
- Sistematično prikupljanje informacija:
 - Sestrinska dokumentacija
- Klinička procjena i mjerenje:
 - Standard (struktura, proces, ishod)
 - Kriterij
 - Normativ
 - Korištenje i tumačenje podataka dobijenih mjerenjem
- Dostupne usluge i podrška u okviru javnog, privatnog i dobrovoljnog sektora
- Modeli emocija i upravljanje emocijama:
 - Autonomni, bihevioralni i kognitivni aspekti emocija
 - Česti odgovori na lepezu emocija, npr., strah, bijes, tuga
 - Intervencije zasnovane na dokazima u upravljanju emocijama
- Strategija upravljanja rizikom
- Formuliranje planova njege:
 - Upravljanje informacijama i sintetizacija informacija dobijenih procjenom
 - Donošenje odluka – izražena potreba pacijenta, procjena rizika, mogućnosti za pružanje usluga i vjerovatnoća postupanja prema savjetima
- Elementi sveobuhvatnog planiranja zdravstvene njege
- Ljudska prava i prava pacijenta
 - Zaštita osjetljivih pacijenata i prava pacijenata, porodica i pružalaca njege na pristup uslugama

ISHODI UČENJA

Pošto uspješno završe ovaj modul, polaznici/ce će biti u stanju da:

- kritički analiziraju i procijene teoretske perspektive mentalnog zdravlja;
- prepoznaju svrhu kliničke procjene i mjerenja, uključujući i standardizirano mjerenje;
- provode, prepoznaju, koriste i tumače mjerenje kliničkih ishoda;
- pokažu sposobnost da koriste dokaze iz široke lepeze izvora radi izrade sveobuhvatne procjene potreba, uključujući i procjenu rizika;

- prepoznaju i obrazlože korištenje otvorenih i djelimično strukturiranih intervjua, kao i oblasti obuhvaćenih procjenom sa fokusom na pacijenta;
- pokažu znanje iz vođenja intervjua usredsrijeđenih na pacijenta;
- pokažu znanje iz djelotvornog posmatranja na kome se zasniva procjena mentalnog stanja i rizika pacijenta;
- kritički razmotre modele emocija i prepoznaju intervencije zasnovane na dokazima radi upravljanja emocijama;
- pokažu sposobnost da koriste odgovarajuće strategije za upravljanje emocijama;
- prepoznaju svrhu i elemente izrade planova njege;
- prepoznaju i pokažu sposobnost da djelotvorno koriste informacije u izradi planova njege, što obuhvata i ciljeve usredsrijeđene na pacijenta;
- prepoznaju razloge i konkretne strategije za uključivanje pacijenata, porodica, odnosno pružalaca njege u izradu planova njege;
- koriste strategije za uključivanje porodica, odnosno pružalaca njege u pružanje njege pacijentima;
- izrade sestrinsku dokumentaciju tačno i ažurno;
- diskutiraju o relevantnim oblastima promoviranja mentalnog zdravlja i prepoznaju činioce koji se pozitivno, odnosno negativno odražavaju na promoviranje mentalnog zdravlja i relevantna pitanja javnog zdravlja;
- pokažu razumijevanje za uloge lica uključenih u multidisciplinarni, interagencijski i intersektorski rad;
- pokažu sveobuhvatno znanje i razumijevanje širokog spektra formalnih i neformalnih usluga iz oblasti mentalnog zdravlja u javnom, privatnom i dobrovoljnom sektoru;
- ospore stigmatizaciju i negativne, odnosno diskriminatorne stavove prema mentalnim bolestima i korisnicima usluga mentalnog zdravlja;
- pokažu koliko je važno svrsishodno angažiranje i učešće pacijenata u svim aspektima zaštite mentalnog zdravlja i terapije;
- pokažu da su sposobni da ostvare djelotvoran terapijski odnos koji je koristan za pacijente i porodice, odnosno pružaoce njege;
- pokažu refleksivan praktičan pristup u pružanju njege pacijentima oboljelim od mentalne bolesti;
- upoznaju se sa uzročnicima stresa i preventivnim mjerama za sprečavanje profesionalnog sagorijevanja.

MODUL PET

Naslov: *Donošenje odluka*

Trajanje: *2 sata*

Adaptirala: *mr sci. dr Nera Zivlak-Radulović*

KRATAK PREGLED SADRŽAJA MODULA

Ovaj modul će omogućiti polaznicima/cama da prodube svoje poznavanje postupka, tipologije i vještina donošenja odluka koji će im koristiti u budućem obavljanju poziva medicinske sestre/tehničara u oblasti mentalnog zdravlja.

PLAN RADA

- Donošenje odluka – teorije, postupci, vještine
- Dijagnostičko, terapeutsko i kliničko rasuđivanje
- Koncepti odgovornosti i autonomije pri donošenju odluka
- Kritičko razmišljanje u praksi
- Strateško donošenje odluka
- Etička pitanja i uključenost pacijenta i pružaoca njege u donošenje odluka

ISHODI UČENJA

Pošto uspješno završe ovaj modul, polaznici/ce će biti u stanju da:

- pokažu da razumiju složenost donošenja odluka u kliničkom okruženju;

- analiziraju i opisu primjere donošenja odluka, i to u odnosu na svoje iskustvo u njezi pacijenata oboljelih od mentalnih bolesti;
- opisu na koji način se snosi odgovornost, i to u odnosu na svoje iskustvo u njezi pacijenata oboljelih od mentalnih bolesti;
- naprave razliku između strateškog i kliničkog/etičkog donošenja odluka u sestrinstvu;
- diskutiraju o razlozima za uključivanje pacijenata i porodica, odnosno pružalaca njege u donošenje odluka o njezi, kao i načinu i implikacijama njihovog uključivanja.

MODUL ŠEST

Naslov: *Sestrinstvo u oblasti mentalnoga zdravlja III.
Vođenje slučaja i kolaborativna praksa*

Trajanje: *12 sati*

Adaptirale: *Ivanka Franjić, dipl. med. sestra i dipl. menadžer u zdravstvu
i Magbula Grabovica, dipl. med. sestra*

KRATAK PREGLED SADRŽAJA MODULA

Ovaj modul će pružiti polaznicima/cama mogućnost da proširuju i razvijaju znanje, stavove i vještine koje su stekli putem prethodnih modula. Naglasak će se staviti na vođenje intervjua, procjene, izrade planova njege i intervencije zasnovane na dokazima na način koji nije diskriminirajući i koji pokazuje kulturalnu osjetljivost.

Polaznici/ce će učestvovati u multidisciplinarnom, interagencijskom i intersektorskom radu i razviti vještine iz oblasti djelotvornog timskog rada u bolničkom okruženju i u zajednici.

PLAN RADA

- Multidisciplinarni rad: Profesionalna podjela zadataka između stručnjaka različitih profila;
- Interagencijski: Saradnja sa partnerskim agencijama i socijalnom zaštitom u zajednici;
- Intersektorski rad: Saradnja sa centrima za socijalni rad PZZ - porodičnom medicinom, bolničkim službama, nevladinim organizacijama, lokalnom vlasti, školama, policijom i vjerskim organizacijama;
- Različite grupe pružalaca usluga uključene u usluge mentalnog zdravlja – javni, dobrovoljni sektor, pacijenti, pružaoci njege i grupe za samopomoć;
- Specijalističke usluge, npr., usluge specifične u pogledu kulture, zatim djeca, žene i mentalno zdravlje, timovi za beskućnike;

- Djelotvoran timski rad:
- Grupna terapija i grupni rad
- Struktura i dinamika grupe
- Terapijske grupe (psihoterapija, socioterapija, suportivna terapija, okupaciona terapija);
- Sklop vještina (vještine koje stvaraju dobar odnos – atmosferu koja je terapijska);
- Vanredne psihijatrijske situacije:
- Agresija
- Samopovređivanje
- Pokušaj samoubistva
- Razlozi, prevencija, intervencija zasnovana na dokazima i vođenje pacijenata koji su pokušali samoubistvo;
- Intervjuiranje i procjena rizika;
- Timsko planiranje i izrada plana kod vanrednih situacija;
- Evaluacija uključenosti pacijenata i porodica, odnosno pružalaca njege u planiranje njege i intervencije;
- Razvoj planova njege u multidisciplinarnom, interagencijskom i intersektorskom kontekstu
- Sigurno okruženje za pacijenta i zaposlene;
- Psiho-socijalne intervencije
- Razvijanje mehanizama u problematičnim situacijama, strategija i rješavanje problema, intervencije radi ograničenja samopovređivanja i povređivanja drugih;
- Porodične intervencije i sprečavanje relapsa;
- Evaluacija planirane njege i replaniranje u kontekstu multidisciplinarnog rada;
- Dokumentacija i vođenje evidencije;
- Upravljanje lijekovima;
- Poznavanje psihofarmaka, mehanizam djelovanja, način primjene, praćenje željenih i neželjenih efekata, aktivan nadzor nad depoterapijom, aplikacija i.m. terapije u kućnim uvjetima.

ISHODI UČENJA

Pošto završe ovaj modul, polaznici/ce će biti u stanju da:

- analiziraju i kritički preispitaju literaturu o rezultatima multidisciplinarnog, interagencijskog i intersektorskog rada;
- sintetiziraju i primijene saznanja o procjeni usredsrijeđenoj na pacijenta, uključujući i procjenu rizika, i u praksi ih primijene u kolaborativnoj izradi planova njege i donošenju odluka;
- izrade strategiju upravljanja rizikom koja odgovara prepoznatim rizicima kod pacijenta;
- prepoznaju, kritički analiziraju i provedu djelotvorne intervencije, kao i vođenje i prevenciju hitnih psihijatrijskih slučajeva;
- prepoznaju i kritički analiziraju sve veću bazu znanja o ishodima uključivanja pacijenata, porodica i pružalaca njege u strategije ostvarivanja odnosa i podrške;
- analiziraju, kritički razmotre i primijene strategije za prilagođavanje planirane njege, uključujući i rad bez diskriminacije i uz uvažavanje kulturnih razlika;
- provedu sveobuhvatnu procjenu stvarnih i mogućih faktora rizika u kliničkom okruženju;
- pruže pomoć u ostvarivanju sigurnog okruženja za pacijente, posjetioce i zaposlene preduzimanjem odgovarajućih koraka za upravljanje rizikom;
- procijene ulogu i doprinos medicinske sestre/tehničara u oblasti mentalnog zdravlja u upravljanju njegovom u multidisciplinarnom, interagencijskom i intersektoralnom pružanju usluga mentalnog zdravlja;
- tačno i ažurno izrađuju sestrinsku dokumentaciju i zajedničku evidenciju;
- zastupaju pozitivne stavove i ospore negativne diskriminatorne stavove prema korisnicima usluga mentalnog zdravlja.

MODUL SEDAM

Naslov: *Liderstvo i upravljanje resursima*

Trajanje: *2 sata*

Adaptirale: *prof. dr Gordana Tešanović i
mr sci. dr Jasminka Vučković*

KRATAK PREGLED SADRŽAJA MODULA

Ovaj modul će omogućiti polaznicima/cama da istraže ključne aspekte liderstva i upravljanja koji su relevantni za praktičan rad medicinskih sestara/tehničara u oblasti mentalnog zdravlja.

Ključni principi efikasnog rada multidisciplinarnih timova će se analizirati i primijeniti na praksu sestrinstva u oblasti mentalnog zdravlja, a polaznici/ce će steći saznanje o prirodi organizacionih promjena.

PLAN RADA:

- Pojmovi liderstva i upravljanja
 - Razlika između liderstva i upravljanja
- Upravljanje ljudskim resursima
- Delegiranje dužnosti i odgovornosti
- Upravljanje promjenama
- Pacijent i njegova porodica kao resurs:
 - Upravljanje njegom
- Rad u okviru multidisciplinarnoga tima

ISHODI UČENJA

Pošto završe ovaj modul, polaznici/ce će biti informirani o:

- principima i procesima liderstva i upravljanja, te razlikama između liderstva i upravljanja;
- principima upravljanja ljudskim resursima;
- načinima efikasnog delegiranja poslova i odgovornosti;
- principima upravljanja promjenama;
- značaju porodice kao partnera u procesu njege;
- ulozi medicinske sestre/tehničara u multidisciplinarnom timu u oblasti mentalnog zdravlja.

MODUL OSAM

Naslov: *Sestrinstvo u oblasti mentalnoga zdravlja IV.
Politike i propisi*

Trajanje: *2 sata*

Adaptirale: *mr sci. dr Jasminka Vučković i
Ivanka Franjić, dipl. med. sestra i dipl. menadžer u zdravstvu*

KRATAK PREGLED SADRŽAJA MODULA

Ovaj modul će polaznicima/cama pružiti priliku da prošire znanje stečeno u prethodnim modulima i prodube razumijevanje lokalnih, nacionalnih i međunarodnih mjera politike i propisa i njihove primjene na njegu pacijenata oboljelih od mentalnih bolesti.

PLAN RADA

- Zdravstvena politika, propisi, mjere politike i etička pitanja u vezi sa zaštitom mentalnog zdravlja
- Prava građana i pacijenata
- Utjecaj medicinske sestre/tehničara u oblasti mentalnog zdravlja na kreiranje mjera politike
- Zdravstvena nejednakost

ISHODI UČENJA

Pošto završe ovaj modul, polaznici/ce će:

- biti upoznati sa zdravstvenim politikama i propisima koji utječu na pružanje usluga mentalnog zdravlja;

- prepoznati, razumjeti i štititi prava pacijenata, njihovih porodica i pružalaca njege;
- poznavati rad u skladu sa profesionalnim kodeksima postupanja i etičkog ponašanja za medicinske sestre/tehničare u oblasti mentalnog zdravlja;
- moći opisati načine uključivanja sestriinske struke u izradu politika i propisa u oblasti mentalnog zdravlja;
- shvatiti značaj prevazilaženja „nejednakosti“ u zdravlju i znati načine njenog prevazilaženja;
- biti u stanju da analiziraju i kritički preispitaju propise, mjere politike, izvještaje i etičke norme relevantne za praktičan rad u oblasti mentalnog zdravlja.

MODUL DEVET

Naslov: *Specijalistički modul
Bolesti ovisnosti*

Trajanje: *8 sati*

Adaptirala: *mr sci. dr Nera Zivlak-Radulović*

KRATAK PREGLED SADRŽAJA MODULA

Cilj ovog modula je da polazniku pruži priliku da ostvari uvid u pružanje specijalističkih usluga mentalnog zdravlja. Polaznicima/cama će biti omogućeno da prodube i prošire svoje postojeće znanje, vještine i stavove, kao i da razviju novo znanje i vještine. Primjer pružanja specijalističkih usluga medicinskih sestara/tehničara u mentalnom zdravlju u ovom modulu jesu bolesti zavisnosti.

PLAN RADA

- Historijski trendovi, prepoznate potrebe i struktura usluga za bolesti zavisnosti
- Epidemiologija bolesti zavisnosti: zavisnost o alkoholu, zavisnost o narkotičkim sredstvima, zavisnost o nikotinu, zavisnost o kocki i Internetu
- Klinički znaci bolesti zavisnosti
- Multidisciplinarni i intersektorski rad u liječenju bolesti zavisnosti
- Pružanje usluga u javnom, privatnom i sektoru NVO
- Koordinacija sa ambulantama porodične medicine
- Mogućnost učestvovanja medicinske sestre /tehničara u procjeni kliničke slike i primjeni specifičnih upitnika i/ili polustrukturiranih intervjua za bolesti zavisnosti

- Specifična uloga medicinske sestre/tehničara u oblasti mentalnog zdravlja u okviru specijalističkih službi za liječenje bolesti zavisnosti
- Komunikacijske vještine značajne za rad sa oboljelim od bolesti zavisnosti
- Kolaborativno planiranje njege: uključivanje pacijenata, porodica, odnosno pružalaca njege
- Dokumentacija, vođenje evidencije
- Čuvanje profesionalne tajne
- Mjere politike i propisi značajni za liječenje bolesti zavisnosti
- Promoviranje mentalnog zdravlja i pitanja u vezi sa javnim zdravljem u okviru bolesti zavisnosti

ISHODI UČENJA

Pošto završe ovaj modul, polaznici/ce će biti u stanju:

- analiziraju statističke podatke o epidemiologiji bolesti zavisnosti;
- pokažu sposobnost da pruže njegu odgovarajućeg kvaliteta u okviru liječenja bolesti zavisnosti;
- prepoznaju, razmotre i evaluiraju principijelne razlike između vrsta njege koje se pružaju u okviru specijalističke i nespecijalističke službe u vezi sa bolestima zavisnosti;
- vode tačnu i sveobuhvatnu evidenciju o njezi pacijenata i na djelotvoran način te informacije saopće drugim članovima tima;
- zastupaju pozitivne stavove i ospore negativne diskriminatorne stavove prema pacijentima oboljelim od bolesti zavisnosti i njihovim porodicama, odnosno pružaocima njege;
- analiziraju i evaluiraju ulogu medicinske sestre/tehničara u oblasti specijalističkih službi mentalnog zdravlja u pogledu promoviranja mentalnog i javnog zdravlja;
- u svakom trenutku rade u skladu sa profesionalnim kodeksima postupanja i etičkog ponašanja za medicinske sestre/tehničare u oblasti mentalnog zdravlja;
- razmišljaju o svom radu i prepoznaju potrebe za daljim usavršavanjem u specijalističkoj oblasti bolesti zavisnosti;
- pokažu poznavanje i razumijevanje mjera politika i propisa koji imaju utjecaj u oblasti liječenja bolesti zavisnosti i njihovog efekta u praktičnom radu.

